

SIMON
ROZENDAAL

Die pinguïn gaat de dodo echt niet achterna

Zijn het dolfijnen? Nee, het zijn pinguïns! Toen ik in februari – daar was het eind zomer – op het Antarctisch schiereiland was, werden we naar het strand vervoerd in rubberboten. Geregeld sprongen groepjes pinguïns de lucht in, vlakbij – ik kon ze bijna aanraken – om dan onder de boot door te zwemmen en het kunstje iets verderop te herhalen.

Ik wist van tv dat ze in water een metamorfose doormaken: klunzen op land, torpedo's in zee. Maar pinguïns beheersen dus zoveel meer kunstjes. Zwemmen als eenden, vliegen als dolfijnen.

Dat ik *down under* was, dank ik aan Marcel Haenen. Marcel (1960) is jurist, misdaadverslaggever bij NRC en in de ban van de pinguïn, zijn leven lang. Hij had eigenhandig een NRC-cruise geregeld, waar hij lezingen gaf over pinguïns en wilde een wetenschapsjournalist voor lezingen over klimaat. Bij zijn eigen krant hadden ze morele dan wel praktische bezwaren en dus klopte hij bij mij aan: we kennen elkaar uit de tijd dat ik bij NRC *Handelsblad* met anderen de wetenschapspagina opzette – en toen al (1977) over het klimaat schreef.

Ik sliep met hem in een hut. Geen corvee: Marcel is aangenaam gezelschap – al vond ik elke ochtend Erik's *Opera* uit de pinguïn-tekenfilm *Happy Feet 2* na drie weken wel wat veel worden.

Hij heeft een nieuw boek: *Pinguïns en de mensen. Geschiedenis van een belaagde vogel*.

Ik raad het eenieder aan, Marcel kan schrijven (lees zijn biografie over advocaat Max Moszkowicz, *De bokser!*) en de vogel die niet kan vliegen, verdient dit standbeeld.

Wel veroorloof ik me enige kanttekeningen. Om zijn boek aan te prijzen, vergeleek Haenen in zijn eigen krant de pinguïn met de dodo en de reuzenalk, twee vogels die ook niet konden vliegen en mede door toedoen van de mens zijn uitgestorven. Voor zover ik weet is Haenen niet aangesloten bij Greenpeace, maar zoals velen in de groene hoek heeft hij een zwart-wit-beeld: natuur goed, mens fout. In dit geval: de pinguïn is heilig, de mens is verdoemd.

Tja. Allereerst geeft Haenen in zijn boek aan dat het niet met alle achttien soorten bergafwaarts gaat. Minstens drie doen het redelijk (de koningspinguïn, ezelspinguïn en adélie). Dat is niet slecht, hoor. Als er over duizend jaar drie pinguïnsoorten overblijven, heeft deze loopvogel het in tegenstelling tot de dodo en reuzenalk dus wél gered. Van het dier dat mens heet, waren er ook meer dan tien soorten en nu nog maar één.

Over die ene, *Homo sapiens*, betoont Marcel zich dus negatief. Deels begrijpelijk. Onze voorouders hebben de pinguïn beestachtig behandeld. Poolreizigers en walvisjagers knuppelden er honderdduizenden dood.

Maar de mensheid betert zijn leven, leert de civilisatietheorie van de Duitse socioloog Norbert Elias (1897-1990). Zoals we ons niet meer in het openbaar ontlasten, gaan we ook beschaafder met dieren om. Sommige mensen eten om die reden geen vlees en drinken havermelk om de band tussen koe en kalf niet te beschadigen. Ook jagen we nauwelijks meer op ijsberen en walvissen, waardoor deze zich behoorlijk hebben hersteld.

En dat zal hoogstwaarschijnlijk ook met de pinguïn gebeuren. Haenens *darling*, de geelgropinguïn, is al nauwelijks meer te bewonderen. Er zijn kustwegen in Nieuw-Zeeland afgesloten om de vogel met rust te laten.

Tot slot: pinguïns hebben een walnotenbrein. Als gevolg daarvan zijn het soms ronduit sukkel. Ik was op Salisbury Plain, een strand op het eiland Zuid-Georgië (een van de mooiste plekjes op aarde, maar nu op slot vanwege de vogelgriep) waar tienduizenden koningspinguïns bijeen zijn. Prachtige vogels, met vlamvend oranje-zwart op kop en hals. Ze wandelen en keuvelen als oude heertjes. 'Beleefd', zoals Haenen het noemt.

Maar tussen hen in scharrelen grote jagers: bruine roofmeeuwen die pinguïneieren roven en pinguïnkuikeken opvreten. Je verwacht dat pinguïns zich tegen die agressieve aartsvijanden keren, zoals bizons in een cirkel staan om hun kalveren te beschermen tegen leeuwen en wolven, maar nee hoor: ze laten die roofmeeuwen 'beleefd' rondlopen.

Natuurlijk verdient de pinguïn het dan niet om uit te sterven, maar je wenst hem wel ietsiepietsie meer verstand en assertiviteit toe in zijn verdere evolutie. **EW**

Wij mensen beteren ons leven: zo jagen we nauwelijks meer op walvissen en ijsberen